SUBMITTED BY
Irmgard

ON
01.07.2015

★ ★ ★ ★ ★
Keine Stimmen

Saistības – nekad nemācīt par vērtībām

Šodienas sportā: vai ir iespējams ieaudzināt cēlas vērtības, vai arī jauniešus atstāt likteņa varā? Kritisks apskats kopā ar augstskolas docentu filozofijā un mediju teorijā, kā arī publicistu Ludvigu Hasleru.

Nekad nemāciet par vērtībām

Kādas asociācijas jums izraisa jēdziens „saistības”? Ludvigs Haslers: Pretrunīgas. No vienas puses, sportam ir vajadzīgas šādas normatīvas vienošanās, ja tas vēlas saglabāt savu seno idealistisko lomu kā „pretpasauli”: proti, veselību, godīgu spēli, sniegumam atbilstošu taisnīgumu, nevis „darvinistisku” divcīņu. No otras puses, reālais sports aizbēg no šī jaukā ideāla – kaut kur starp kustības erotiku un primitīvo baudu būt spēcīgākam, starp fizisko meistarību un sacensību brutalitāti...

Tādēļ darbs pie pamatattieksmēm kļūst vēl prasīgāks. Kā bērnus un jauniešus var iedvesmot šajā jomā? Bērni un jaunieši aizraujas ar daudz ko, tiklīdz saprot, ka tas ir viņu interesēs. Tātad šīm attieksmēm un vērtībām ir jānodrošina viņiem kāda labuma – vismaz labas sajūtas. Vienkāršāk to ir iemācīt komandu sporta veidos: godīgums, nekādi rupji pārkāpumi, viens par visiem – tas stiprina komandas garu. Tas savukārt paaugstina katra indivīda pašcieņu („es esmu neaizstājams, atzīts“). Un līdz ar pašcieņu aug arī sportiskie panākumi. Noteikti ir grūti izraisīt šo interesi. Vislabāk tas izdodas, ja vērtības tiek pārliecinoši pasniegtas kā dzīves ieguvums un panākumu stimuls. Dieva dēļ nekad neaiciniet uz vērtībām, nevis uz panākumiem!

Kamēr sports nav kļuvis par cirku, tas balstās uz vērtībām.

Kāpēc sportā ir nepieciešamas kopīgas vērtības? Kamēr sports nevēlas pārvērsties par cirku, tas balstās uz šādām vērtībām. Ja sprinteri pārmērīgi lieto anaboliskos steroīdus, viņi sabojā ne tikai savu veselību, bet arī sportu. Sniegumu salīdzināmība ir mūsdienu sporta alfa un omega. Ja vairs neuzvar labākais, bet gan tas, kuram ir labākā farmācijas kompānija, tad sabruks visa sporta pamats. Runa ir par sportu, nevis par to, vai esi paklausīgs vai jauks. Mums nemaz nav jārunā par „ētiku”. Pietiek ar izpratni par „savstarpējo egoismu”: ja es nodarbojos ar sportu, man ir jāvēlas tādas vērtības kā atteikšanās no narkotikām, godīgums un noteikumu ievērošana, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas.

Saistības būtu jānosaka visiem kopā. Kādu vērtību jums piešķir vienošanās, kuras izstrādā neliela, ieinteresēta grupa visas komandas vārdā? Izšķirošais faktors ir tas, kā šī grupa ir sastāvējusies. Ja kādi labi domāti priekšlikumi nāk no „paklausīgo“ vai vājāko kluba, pārējie tos vienkārši izsmējas. Tad ir skaidrs, ka saistību mērķis ir aizsargāt vājākos. Reālajos apstākļos tas nekad nedarbojas.

Savā iepriekšējā darbā kā redakcijas vadītājs es vienmēr izvēlējos pāris „vadītājus“, kā arī vienu vai divus „notoriskus nemierniekus“. Tad es lika šai grupai izstrādāt redakcijas statūtus – vienošanos bez stingras juridiskas saistošības, tātad sava veida saistības. Parasti priekšlikumi tika pieņemti bez problēmām. Tātad izšķirošais ir jau no paša sākuma iesaistīt tā sauktos „traucētājus“.

Kādus ieteikumus jūs sniegtu brīvprātīgajiem sporta vadītājiem, lai viņi varētu pielāgoties kopīgu vienošanos izaicinājumam? Mūsdienās šo kopīguma un pamatdemokrātijas aspektu viegli pārspīlē. Izšķiroši ir tas, ka saistības netiek uzspiestas no ārpuses. Tomēr jaunieši vēlas „vadu”. Kāds draugs man stāstīja, kā, strādājot par vidusskolas skolotāju, viņš pārņēma klasi, kas iepriekš bija piespiedusi divus skolotājus pamest darbu. Pirmajā skolas dienā viņš klasei rakstiski paziņoja: „Līdzi jāņem velosipēds, skriešanas apavi un peldbikses. Mēs rīkosim triatlonu.” Kad pienāca laiks, viņš katru sveicināja atsevišķi, īsi informēja par dienas gaitu un devās priekšā ar velosipēdu. Nekaunīgie zēni sekoja viņam – arī visās nākamajās skolas dienās. Viņi bija atraduši savu virsaiti.

Šis piemērs ir domāts, lai ilustrētu sekojošo: no grupas bez vadības nekad neizveidosies ilgtspējīgas saistības. Vispirms grupai ir jāizaug par interešu grupu – t.i., tai ir jābūt vadītai –, tikai tad jaunieši var kļūt patstāvīgi un izstrādāt grupai noderīgas iniciatīvas.

Vai pastāv kāds „mācību ceļš”, kā kopīgi izstrādāt attieksmes un vērtības? Labākais „mācību ceļš” ir caur negatīvām pieredzēm. Ir šāds jauks teiciens no 1968. gada antiautoritārajiem laikiem: bērnudārzā mazie no rīta sveicināja savu audzinātāju ar izmisīgu jautājumu: „Fräulein, vai mums šodien atkal jāspēlē tas, ko mēs gribam?“ Šī jautājuma ironija skaidri parāda: pastāvīgi pašam izvēlēties un lemt ir nogurdinoši, mokoši un pārāk apgrūtinoši. Šo pārslodzi vērtību un attieksmju haosā grupai ir jāpiedzīvo – tikai tad tā novērtēs saistību radīto atvieglojumu.

Saistības var papildināt noteikumus, skolas kārtības noteikumus, mācību līgumus utt., taču nevar tos aizstāt. Kā jūs redzat šo papildinošo funkciju? Abas ir noteikumi. Vieni nāk „no augšas“ – no skolas vadības vai darba devējiem –, savukārt saistības nāk „no apakšas“. Ar to palīdzību jaunieši pirmo reizi izjūt sajūtu, ka paši sev nosaka noteikumus. Viņi to uztver kā aizraujošu iespēju pašiem izgudrot kolektīvu rīcību. Vienlaikus viņi to uztver arī kā nastu – paši būt atbildīgi par grupas dzīvi.

Funkcionāli es iedomājos noteikumu un saistību savstarpējo papildinājumu kā „korporatīvo identitāti“ uzņēmumos. Futbolu visi spēlē saskaņā ar noteikumiem, ko diktē FIFA. Taču FC Herisau juniori vienojas nekad apzināti neveikt slīdējošu uzbrukumu pretiniekam pret kājas kaulu. Un to nevis kā cēlu atturēšanās ētiku, bet gan kā identitāti veidojošu saistību: „Mums nav nepieciešams citus nosūtīt uz slimnīcu, mēs uzvaram arī tā. Mēs esam kaut kas īpašs!“

Lai vienošanās būtu ilgtspējīgas, tām jābūt brīvprātīgām. Bet ko darīt, ja saistības netiek ievērotas? Šādiem gadījumiem ir nepieciešami rituāli. Grupai – nevis vadītājai – ir jāpadara pārkāpējam skaidrs, ka ar savu rīcību viņš pats ir izslēdzies no kolektīva. Atkarībā no pārkāpuma smaguma grupai ir jālemj par sodu (diskvalifikācija, sabiedriskie darbi kā atlīdzība). Tas, protams, darbojas tikai tad, ja šādi sodi un to apmērs ir iepriekš noteikti un ja tie vienlaikus ar saistībām ir kopīgi apstiprināti.

Nekad nemāci par vērtībām

Atsauces:

Saturs: „Jugend+Sport”, mobile 1, 2004. gada decembris, COMMITMENTS

Autors: Raqlph Hunziker

Autortiesības: www.mobile-sport.ch

Attēls: www.juropa.net

Weitere Informationen

Kategorijas
Vadība un pedagoģija

Tags
Sports
Vērtības
Jauniešu grupa
Filozofija
Pedagoģija

Vecums
13–16 gadi
no 16 gadu vecuma

Dalībnieku skaits
Dati nav pieejami.

Bībele
Šī informācija nav pieejama.

Ilgums
Dati nav pieejami.

Apvidus / apkārtne
Pilsēta

Materiāls
Gandrīz bez piepūles

Failu lejupielāde
Pieejama failu lejupielāde

KI Generierter Inhalt
Saturs
Kategorijas
Tags
Vecums
Dalībnieku skaits
Bībele
Ilgums
Apvidus / apkārtne
Materiāls

© YoungstarsWiki | https://youngstarswiki.org/lv/wiki/art/saistibas-nekad-nemacit-par-vertibam